

Nr 27

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående bostads sanitära utrustning.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 38 i första kammaren av herr *Mårtensson* och fru *Carlqvist* samt nr 45 i andra kammaren av herr *Svenning m. fl.*

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, att 18 § första stycket c) hälsovårdsstadgan måtte kompletteras med dels bestämmelse om högsta antal bostadslägenheter som får ha gemensam klosett, dels förbud för fastighetsägare att — utom i vissa angivna fall — avstänga för bostadslägenhet avsedd klosett.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sin hemställan får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen II:45.

Gällande bestämmelser m. m.

Hälsovårdsstadgan av år 1958 innehåller de huvudsakliga bestämmelserna rörande den allmänna hälsovården. I 3 kap. återfinns föreskrifterna rörande bostäder. Bl. a. stadgas i 15 § att byggnad, som inrymmer boningsrum, skall vara så anordnad och inredd, att sanitär olägenhet ej uppstår för dem som vistas i byggnaden. Vidare föreskrives i 18 § första stycket c) att bostadslägenhet skall vara försedd med egen klosett. Då särskilda förhållanden föranleder därtill, må enligt stadgandet klosett vara gemensam för flera bostadslägenheter.

Högsta tillsynen över den allmänna hälsovården, såvitt i detta ärende är aktuellt, tillkommer medicinalstyrelsen. Regionalt och lokalt ankommer hälsovårdskontrollen på länsstyrelser resp. hälsovårdsnämnder (1 kap.).

De ytterligare föreskrifter utöver vad hälsovårdsstadgan innehåller som i fråga om allmän hälsovård kan finnas erforderliga för kommunerna meddelas i lokala hälsovårdsordningar efter mönster av en av Kungl. Maj:t fastställd normalhälsovårdsordning (13 kap.). Hälsovårdsnämnd kan meddela sådana förelägganden eller förbud, som är nödvändiga för efterlevnaden av hälsovårdsstadgan eller hälsovårdsordning (14 kap.). Beslut härom kan bl. a. avse föreläggande vid vite att inom viss tid vidtaga åtgärd för undanröjande av bristfällighet hos byggnad.

Enligt 8 kap. 8 § *brottsbalken* dömes den som utan tillgrepp olovligen rubbar annans besittning för egenmäktigt förfarande till böter eller fängelse

i högst sex månader. I 11 § samma kapitel stadgas bl. a., att vad i 8 § sägs om egenmäktigt förfarande skall äga tillämpning, om någon obehörigen skiljer annan från besittning av fastighet eller del därav.

Vidare må här nämnas 191 § *utsökningslagen*, enligt vilket stadgande överexekutor omedelbart äger meddela handräckning för att återställa besittningsrubbnings. Härmed avses exempelvis sådant fall, då fastighetsägare obehörigen avstängt hyresgäst från utrymme i fastigheten, vilket denne har rätt att nyttja.

Dessa stadganden i brottsbalken och utsökningslagen torde kunna bli tillämpliga i fall då fastighetsägare utan hyresgästs samtycke och utan att det erfordras för reparationsändamål avstänger klosett som hyresgästen enligt hyreskontrakt eller eljest kan anses ha rätt till.

I *proposition nr B 46/1958* med förslag till hälsovårdsstadga anförde *chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson*, i anslutning till 18 § första stycket bl. a.

Under punkt c) i departementsförslaget har upptagits bestämmelser om klosett. Dessa bestämmelser motsvarar 8 § 3 mom. andra stycket och 43 § 3 mom. andra stycket gällande hälsovårdsstadga samt 29 § 3 mom. kommittéförslaget. Frågan om kravet på egen klosett borde göras obligatorisk för hela landet eller eventuellt endast för stadssamhällena diskuterades redan 1936 vid tillkomsten av nu gällande bestämmelser i ämnet. Härvid framhölls att detta krav alltid borde upprätthållas då det gällde nybyggnader men att det av ekonomiska skäl knappast kunde upprätthållas med avseende på det befintliga bostadsbeståndet, särskilt på landsbygden. Dessa synpunkter bör enligt min mening vara vägledande för författningsbestämmelserna i ämnet även i dagens läge. Då, såsom jag flera gånger framhållit, bostadsbestämmelserna i hälsovårdsstadgan i första hand bör sikta på det befintliga bostadsbeståndet, synes bestämmelsen om bostadslägenhets förseende med klosett icke böra ges den kategoriska utformning som hälsovårdsstadgekommittén föreslagit. Genom sin uttryckliga dispensmöjlighet torde f. ö. kommittéförslaget i sak nära ansluta sig till gällande bestämmelser i ämnet. Departementsförslaget anknyter därför formellt mera till motsvarande föreskrifter i gällande hälsovårdsstadga men vill samtidigt betona, att det normala numera är att varje bostadslägenhet har egen klosett. Särskilda förhållanden som föranleder gemensam klosett kan knappast förekomma vid nybyggnader.

Enligt vad *chefen för medicinalstyrelsens hälsovårdsbyrå* upplyst, utarbetas f. n. inom medicinalstyrelsen i samarbete med byggnadsstyrelsen och bostadsstyrelsen anvisningar till hälsovårdsstadgans bestämmelser om bostäder. Man hoppas kunna publicera anvisningarna sommaren 1965.

Utskottet

De huvudsakliga bestämmelserna rörande den allmänna hälsovården återfinns i hälsovårdsstadgan. Häri föreskrives bl. a. att byggnad, som inrymmer boningsrum, skall vara så anordnad och inredd att sanitär olägenhet inte

uppstår för den som vistas i byggnaden. Vidare stadgas att bostadslägenhet skall vara försedd med egen klosett. Då särskilda förhållanden föranleder därtill kan dock klosett vara gemensam för flera lägenheter. Detta undantag torde äga giltighet endast beträffande det äldre bostadsbeståndet.

Högsta tillsynen över den allmänna hälsovården tillkommer, såvitt nu är aktuellt, medicinalstyrelsen. Regionalt och lokalt svarar länsstyrelser respektive hälsovårdsnämnder för hälsovårdskontrollen. Hälsovårdsnämnd kan meddela sådana förelägganden eller förbud som erfordras för att undanröja eller förhindra sanitär olägenhet. Således äger hälsovårdsnämnd vid vite förelägga fastighetsägare att inom viss tid vidtaga åtgärd för undanröjande av bristfälligheter hos byggnad.

I förevarande motioner yrkas, att hälsovårdsstadgan skall kompletteras med dels bestämmelse om högsta antal bostadslägenheter som får ha gemensam klosett, dels förbud för fastighetsägare att, utom i vissa angivna fall, avstänga för bostadslägenhet avsedd klosett.

Möjligheterna att i äldre bostadsfastigheter inreda klosett är helt naturligt beroende av såväl byggnadstekniska som ekonomiska förhållanden. Det synes därför nödvändigt att bedöma varje särskilt fall för sig. Med hänsyn härtill är det enligt utskottets mening inte lämpligt att i hälsovårdsstadgan införa en mera detaljerad reglering i förevarande avseende. De möjligheter som redan nu står hälsovårdsmyndigheterna till buds för att genom vitesföreläggande åstadkomma bästa möjliga sanitära förhållanden synes vara till fyllest. Om hälsovårdsnämndernas praxis härvidlag inte skulle anses tillfredsställande, torde detta kunna avhjälpas genom anvisningar till hälsovårdsstadgans bestämmelser om bostäder. Enligt vad utskottet erfarit utarbetas sådana anvisningar för närvarande inom medicinalstyrelsen.

Vad härefter gäller yrkandet om införande i hälsovårdsstadgan av förbud mot avstängning av klosett vill utskottet hänvisa till brottsbalkens stadganden om egenmäktigt förfarande. Enligt dessa kan fastighetsägare, som utan hyresgästens samtycke och utan att så erfordras för tillsyn eller reparation avstänger av hyresgäst disponerad lokal, straffas för egenmäktigt förfarande. Dessutom torde hyresgästen efter hänvändelse till överexekutor kunna erhålla handräckning för att åter få tillgång till den avstängda lokalen. Något behov av särskilt förbud i hälsovårdsstadgan synes med hänsyn till dessa bestämmelser inte föreligga.

Av det anförda framgår att utskottet inte anser sig kunna biträda motionsyrkandena. Utskottet får således hemställa,

att förevarande motioner, I:38 och II:45, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 16 mars 1965

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, Axel Svensson, fru Carlqvist, fru Hamrin-Thorell, herrar Lars Larsson, Eric Carlsson, Edström och Hübinette;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Odhe, Rimmerfors, fru Ekendahl, fröken Wetterström, herrar Bengtsson i Varberg, Fredriksson och Johansson i Skärstad.